

CSG De Heemgaard is volop bezig met de ontwikkeling van een praktijkgerichte component

Nieuwe leerweg vmbo geeft leerlingen meer ruimte voor praktijk

Met diverse partners werkt SLO aan een nieuwe leerweg voor het vmbo. Een belangrijke vernieuwing daarin is het opnemen van een praktijkgerichte component voor alle leerlingen, ongeacht hun doorstroomwensen. Vooruitlopend op de invoering van een nieuwe leerweg ging CSG De Heemgaard in Apeldoorn zelfstandig al van start met het vormgeven van een praktijkgerichte component. De school heeft daarbij de hulp van SLO ingeroepen. Een ervaringsverhaal.

DOOR BRIGITTE BLOEM

Een van de onderdelen van het overheidsprogramma 'Sterk beroepsonderwijs' is de komst van een nieuwe leerweg voor het vmbo, waar de huidige gemengde en theoretische leerweg in op zullen gaan. Een belangrijk kenmerk van de nieuwe leerweg is dat alle leerlingen een praktijkgerichte component volgen. Doel: leerlingen beter voorbereiden op zowel de keuze voor vervolgonderwijs als op de daadwerkelijke overstap naar mbo of havo. De praktijkgerichte component is een aanvulling op theoretische vakken, juist doordat leerlingen praktische ervaring opdoen in en buiten de school. 'De ontwikkelingen in het vmbo vormen voor SLO de komende tijd een speerpunt', vertelt Rob Abbenhuis. Hij is bij SLO, afdeling voortgezet onderwijs, werkzaam als leerplanontwikkelaar en themacoördinator vernieuwing beroepsgericht en praktisch onderwijs. 'Dit schooljaar gaan we benutten om samen met schoolleiders, bestuurders en leraren van vmbo-scholen, havo-scholen en mbo-instellingen de praktijkgerichte component verder uit te werken.'

Vooruitlopend op de komst van de nieuwe leerweg met praktijkgerichte component heeft een aantal scholen de afgelopen tijd

uit eigen beweging al actie ondernomen om het onderwijs praktischer in te richten. Een daarvan is CSG De Heemgaard, een christelijke school voor vmbo-tl, mavo, havo en atheneum in Apeldoorn met zo'n 1350 leerlingen, inclusief een Internationale Schakelklas. Op De Heemgaard wordt veel aan cultuur en creativiteit gedaan. Leerlingen kunnen er zich ontwikkelen op vele vlakken, onder meer tijdens de Plusroutes of op het Entreprenasium of de Business School.

Vragen van leerlingen

'De gedachte om onze vmbo-tl leerlingen meer praktijk te bieden werd ingegeven door vragen van leerlingen. Ze hebben veel optredens op school, mede omdat muziek bij ons een eindexamenvak is', legt muziekdocent Nelleke Kuipers uit. 'Tegelijkertijd was daar het besluit van overheidswege dat vmbo-tl op zou gaan in de nieuwe leerweg, met een praktijkgerichte component. Hoe mooi zou het zijn als onze leerlingen in het kader hiervan bijvoorbeeld licht en geluid leren verzorgen, hun eigen decors bouwen, muziekinstrumenten leren repareren en t-shirts bedrukken. We merken nu al dat de theoretische vakken veel

meer inhoud krijgen als je er een praktische verdieping aan geeft. We zien een heel breed scala aan wat we onze leerlingen in dit kader kunnen aanbieden. Bovendien hebben we alles in huis hiervoor. We hebben een examen erbij gepakt van het profielvak 'Media Vormgeving en ICT', maar wilden graag weten of we echt op de goede weg waren. Met die vraag hebben we SLO benaderd. We hadden de indruk dat de praktijkgerichte component nogal techniek-georiënteerd is. Rob heeft ons uitgelegd dat dit niet het geval is. Het praktijkgedeelte kan over de gehele breedte van de arbeidsmarktsectoren gaan. Bovendien is het zo dat jonge technologieopleidingen ook veel breder zijn dan de meer traditionele techniekopleidingen, denk bijvoorbeeld aan het belang van ict in zorg en welzijn.'

Suzanne Bouwers is conrector mavo van De Heemgaard. 'In de tweede klas van de mavo-afdeling krijgen onze leerlingen een jaar techniek. Dat is echt te kort om een goed beeld te krijgen. En vermoedelijk ook de reden dat maar weinig leerlingen op onze school kiezen voor het profiel techniek in de bovenbouw. Terwijl ze wel enthousiast raken als ze bijvoorbeeld verantwoordelijk zijn voor licht en geluid tijdens een optreden. Hieruit komt onze wens om van de praktijkgerichte component binnen techniek een doorlopende leerweg te maken. Ook daarover wilden we graag advies van SLO.'

Door op ingeslagen weg

'De opdrachten die leerlingen in het kader van de praktijkgerichte component gaan doen, moeten realistisch zijn,' legt Abbenhuis uit. 'Dat wil zeggen dat ze aan de slag gaan met levensechte vraagstukken uit de samenleving. Wat overigens niet betekent dat er per se iemand van buiten de school hierbij betrokken hoeft te zijn, maar het gaat er wel om vragen en situaties uit de buitenwereld binnen de school te brengen. De betrokkenheid van een externe organisatie is natuurlijk heel mooi. Maar lukt dat niet, dan zijn er ook andere oplossingen. Daarbij werkt het motiverend als vragen en wensen vanuit de leerlingen zelf gehonoreerd worden. Dat maakt het onderwijs aantrekkelijker en spannender. Het vergt wel een flexibele opstelling van de school.'

Na het advies van SLO gaat De Heemgaard door op de ingeslagen weg. 'Nu we weten dat we de goede lijn te pakken hebben, gaan we verder met ontwikkelen,' schetst Kuipers. 'In de ontwikkelgroep zitten onder meer de docent die techniek geeft en de docent beeldende vormgeving. Ook Suzanne en ikzelf zitten erin. We gaan eerst dingen uitproberen in 2 mavo en al doende willen we komen tot een doorlopende leerlijn. We merken dat andere docenten, bijvoorbeeld van natuurkunde, ook allerlei goede ideeën krijgen als we vertellen waarmee we bezig zijn. Aspecten als licht en geluid hebben bijvoorbeeld alles met natuurkunde te maken.'

Bouwers: 'Er lopen verschillende projecten rondom duurzaamheid, die goed aansluiten bij het nieuwe vak en dus passen bij de cultuur van de school. Bovendien heeft De Heemgaard met name door ons intensieve traject voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding veel contact met organisaties en bedrijven in de regio. Ook werken we samen met het CODA (Cultuur Onder Dak Apeldoorn), dus we zien overal mogelijkheden. We staan natuurlijk nog aan het begin. De praktijkgerichte component staat immers landelijk, maar ook bij ons nog in de kinderschoenen. Docenten die hierbij betrokken zijn, worden overigens gefaciliteerd in uren die ze aan ontwikkeling kunnen besteden. Niet heel veel, maar we zien het als aanmoediging.'

'Ga aan de gang!'

Onlangs is de werkgroep Sterk beroepsonderwijs een klankbordgroep van schoolleiders gestart die mee willen denken met deze vernieuwing. Abbenhuis: 'Er komt een aantal producten uit het project, waarop de klankbordgroep gaat reflecteren. Het is zaak dat hetgeen ontwikkeld wordt, voor en met het veld, gedragen wordt. Vandaar dat er vanaf het eerste moment vanuit het onderwijsveld gedacht en gewerkt wordt aan de ontwikkelingen. Na de klankbordperiode volgt een gedegen pilotperiode, waarin scholen de praktijkgerichte component verder vorm gaan geven. Voor de pilotscholen werven we via www.sterkberoepsonderwijs.nl. Naast de inhoud is de samenwerking tussen scholen en bedrijven en organisaties van buiten de school een belangrijk thema. Zeker voor vmbo-tl of mavo-scholen. Waar moet je op letten, waar loop je tegenaan, hoe los je dat op? Ervaringen van de ene school zullen niet een op een van toepassing zijn op andere scholen, maar het geeft wel ideeën en het motiveert. Andere scholen kunnen er zeker hun voordeel mee doen.'

Dat geldt ook al voor de ervaringen die De Heemgaard tot nu toe heeft opgedaan. 'Kijk wat past bij je school, sluit aan bij wat je al doet op het gebied van een praktijkgerichte aanpak. Sluit ook aan bij de mogelijkheden van je team. En vooral, vraag je leerlingen wat ze willen en geef ze de ruimte. Neem ze mee in de ontwikkeling naar de nieuwe leerweg en bied ze keuzes,' adviseert Kuipers. 'En kijk bij andere scholen!', vult Bouwers aan. 'Laat je inspireren. Dat doen wij ook.'

Tot slot wil Abbenhuis de scholen vooral oproepen om aan de gang te gaan. 'Houd de ontwikkelingen op www.sterkberoepsonderwijs.nl in de gaten, maar wacht niet af. Net als De Heemgaard kun je beginnen en met vragen kun je altijd terecht bij SLO.' ●

Sterk Beroepsonderwijs

Het ministerie van OCW, Connect Groen, Stichting Platforms VMBO (SPV), MBO Raad, Platform TL, de VO-raad en SLO zetten zich de komende jaren samen in voor sterk beroepsonderwijs. De focus van het programma Sterk Beroepsonderwijs ligt op:

- meer regionale samenwerking tussen vmbo en mbo (met de arbeidsmarkt);
- regelruimte om doorlopende routes vmbo-mbo op alle niveaus mogelijk te maken;
- een nieuwe leerweg in het vmbo.

Alle informatie vindt u op www.sterkberoepsonderwijs.nl